

Gimbernat, 2007 (**), 48, 31-37

L'HEMEROTECA MÈDICA DE LA BIBLIOTECA DEL MONESTIR DE MONTSERRAT

SABATÉ i CASELLAS, Ferran

RESUM: Recull de 160 revistes de contingut sanitari citades en el "Catàleg de Publicacions Periòdiques de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat". La majoria són de la segona meitat del segle XX (135), 21 de la primera meitat del XX, i 3 del segle XIX, i 1 del XVIII. Aquesta biblioteca és una de les més antigues d'Europa (documentada en el segle XV), i té un valor històric-mèdic destacable per la conservacions d'alguns incunables, manuscrits i llibres de temàtica mèdica, que ja havien estat estudiats per Joan Parellada i Feliu. El conjunt de revistes ens permet l'estudi de l'evolució de les ciències mèdiques principalment durant el segle XX.

Paraules claus: Revistes Mèdiques. Biblioteca de l'Abadia de Montserrat. Medicina del segle XX.

RESUMEN: Listado de 160 revistas de contenido sanitario que son citadas en el "Catàleg de Publicacions Periòdiques de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat". La mayoría son de la segunda mitad del siglo XX (135), 21 de la primera mitad del siglo XX, tres del siglo XIX, i 1 del XVIII. Esta biblioteca es una de las más antiguas de Europa (documentada en el siglo XV), y tiene un valor histórico-médico destacable por la conservación de algunos incunables, manuscritos y libros de temática médica que habían sido estudiados por Joan Parellada Feliu. El conjunto de revistas nos permite el estudio de la evolución de las ciencias médicas principalmente durante el siglo XX.

Palabras claves: Revistas Médicas. Biblioteca de la Abadía de Montserrat. Medicina del siglo XX.

*

Introducció

El monestir de Montserrat posseeix una impremta i una biblioteca de les més antigues d'Europa, documentada desde el segle XV fins a l'actualitat, sense quasi interrupcions. Això, ha permès reunir uns valuosos fons bibliogràfics i documentals. En l'àmbit de la Medicina, posseeix una bibliografia interessant ressenyada per en Joan Perellada i Feliu (1). També s'hi poden trobar alguns incunables i manuscrits de temàtica mèdica o terapèutica.

Gimbernat, 2007 (**), 48

31

Aquest treball se centra en les revistes de contingut sanitari, que apareixen en el "Catàleg de Publicacions Periòdiques de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat"(2).

Aquest grup de revistes, procedeixen majoritàriament de donacions, d'intercanvi, de la recepció gratuïta per algun monjo metge i no per subscripció. Això explica les característiques d'aquesta col·lecció.

MATERIAL

Revistes Mèdiques catalogades de la Biblioteca de Montserrat (per ordre alfabètic):

La Abeja Médica (Bcn) 1846-1852
Acacia Médica (Bcn) (1971-1974)
Actas Clínicas Delfos (Bcn) (1984-1985)
Actas del Instituto Policlínico (Bcn)(1962-1976)
American Journal of Medicine (Ed. Española, Bcn) (1975-1982)
Anales.Junta para ampliación de estudios e investigaciones científicas (Mad) 1911-1913
Annals de Medicina (Bcn) (1974/—)
Anales del Hospital de la Santa Cruz y San Pablo (Bcn) (1919/1983)
Anales del Instituto Barraquer (Bcn) 1988-1989
Anales del Instituto Corachan (Bcn) (1966/1971)
Anales del Instituto Nacional de Previsión (Mad) 1909-1935
Anales del Instituto Psicotécnico de Barcelona (Bcn) 1939/1948
Anales del Sanatorio de Pedralbes (Bcn)1944
Anals de l'Institut d'Orientació Professional (Bcn) (1921)
Anals d'Orientació Professional (Bcn) (1930)
Annals de l'Hospital Comarcal d'Igualada (Igualada) 1933
Antibióticos y Quimioterápicos (Zaragoza) (1971)
Anuario de Psicología (Bcn) 1970 —
Archives de Psychologie (Neuchatel) 1924-1930
El Archivo Religioso Hospitalario (St. Boi Llobregat) (1907-1911)
Archivos de la Facultad de Medicina de Madrid (Mad) (1966/1980)
Archivos de Bronconeumología (Bcn) (1970/1983)
Arxius de l'Institut de Ciències (Bcn) (1911/1924)
Asepeyo (Bcn) 1969/1984
Aspanias Informa (Bcn) (1981-1986)
Auxilia (Bcn) (1963/1978)
Boletín de Indicadores Sanitarios (Mad) 1985 —

Boletín de Información Sanitaria. Suplemento de la Revista Ibys (Mad) (1976-1982)
Boletín de la Fundación Jimenez Diaz (Mad) (1970/1984)
Boletín de la Oficina de Información Sanitaria (Mad)(1971-1975)
Boletín Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona (Bcn) 1917-1933
Boletín de la Sociedad Aragonesa de Pediatría (Zaragoza)(1970-1971)
Boletín de la Sociedad Valenciana de Pediatría (Valencia) (1970-1971)
Boletín de Patología Médica (Mad) (1971-1974)
Boletín del Observatorio del Ebro (Tortosa)1910-1929
Boletín-Revista de la Universidad de Madrid (Mad) (1870-1872)
Bulletin Signaletique. Histoire des sciences et des techniques (Paris) 1969- 1971
British Journal Hospital Medicine (Ed. Española, Bcn) 1970/1979
British Medical Journal (Ed. Española, Bcn) 1986 —
Butlletí COMB (Bcn) (1971 —)
Butlletí Societat Catalana de Pediatria (Bcn) (1977)
Les Cahiers Ciba-Geigy (Basilea) (1962-1975)
Cardiovascular Reviews and Reports (Ed. Española, Bcn) (1980 —)
Cataluña Médica.La clínica española y mundial por especialidades (Bcn) (1971-1975)
Ciba revista (Bcn) (1974-1975)
Ciclo Ensayos Médicos (Mad) (1980)
(Ciència)Revista catalana de ciència i tecnologia (Bcn) 1980 —
Ciència (Bcn) (1926-1932)
Cirit (Bcn) 1984-1988
Clínic (Bcn) 1980 —
Clínica Médica (Ed. española Medizinische Klinik, Bcn) (1966-1983)
Clínica Rural (Bcn) (1969 —)
Clinical Pharmacology and Therapeutics (St. Louis,USA) (1986)
Consulta.Revista del médico practico. (Mad) 1974-1975
Cromosoma X (Bcn) 1964/1971
Crónica Científica.Revista Internacional de Ciências (Bcn) (1878/1885)
Cuadernos de Reumatología para el Médico general (Bcn) (1976/1983)
Cutis (Mad) (1975-1977)
Deutsche Medizinische Wochenschrift (Ed. española, Bcn) (1971-1973)
Diario de Congresos Médicos (Bcn) (1974-1981)
Doctorama.Revista de actualidades médicas (Mad)1972
Dr.-Doctor.Información profesional Bcn) (1967/1979)
Eco Geriatrico Merk (Bcn) (1973-1975)
Endocrinología (Bcn) (1977-1982)
Enfermos Misioneros (Mad) (1956-1957)
Estudios sobre Hospitales (Bcn) (1975-1977)
Estudios sobre Hospitales y Beneficencia (Bcn) 1957-1958

Extractos Médicos Mundiales (Bcn) (1970-1974)
Farmacología aplicada. Guia Daimon (Mad) 1972-1973
Farmaes (Mad) (1970-1979)
Folia Clinica Internacional (Bcn)(1959/1976)
Folia Phonetica.Revista del Laboratori de Fonètica (Lleida) 1984
Gastroenterología y Hepatología (Bcn) (1978-1983)
Gastrum (Mad) (1977-1980)
GEN Medicina y cultura universitària (Bcn) (1973-1974)
Geriatrics (Ed.española, Bcn) (1979-1983)
Gimbernat (Bcn) 1984-1985
Hipertensión (Mad) 1984 —
Hippocrate.Revue d'humanisme medical (Paris) (1939)
Hospital de San Juan de Dios (Bcn) 1974/—
Hospital general (Mad) (1962/1979)
Iberia (Bcn) 1923/ 1976
Información Terapéutica de la Seguridad Social (Mad) 1977/—
Infantia Nostra (Bcn) (1923)
Informaciones Psiquiatricas (St.Boi Llobregat) (1957-1961)
Integral (Bcn) Vol. 1-4
L'Internista (Bcn) (1978-1983)
JAMA (Ed.española, Bcn) (1975-1980)
JANO (Bcn) (1971 —)
Labor hospitalaria. Pastoral sanitaria (Bcn) (1953/ —)
The Lancet (Ed. castellana, Bcn) (1982-1983)
Lecciones Médicas (Bcn) (1970-1975)
Marathon.Medicina y deporte (Bcn) (1973-1974)
Medic Magazine (Bcn) (1957-1958)
Medicamenta (Mad) (1949/1973)
Medicina (Mad) (1971/1978)
Medicina e Historia (Bcn) 1964 —
Medicina Clínica (Bcn) (1943/ —)
Medicina e Higiene (Bilbao) (1971-1976)
Medicina integral en medio rural (Mad) (1978/ —)
Medicina Intensiva (Mad)(1977-1982)
Medicina Rural (Mad) (1970-1972)
Medicina y Cultura (Bcn) (1972-1974)
Medicine.Medicina Interna (Mad) (1975/1984)
El Médico. Profesion y humanidades (Mad) (1980 —)
Medicine pour tous (Paris) 1968
Medicus Mundi (Paris) 1975 —

Medizinisch-Padagogische Monatschrift (Marburg) (1906-1912)
Medizinische Welt (Ed española, Bcn) (1975-1977)
Medizinische Klinik (Ed española, Bcn) (1966/1983)
Memorias del Observatorio del Ebro (Bcn)1905/1919
Memorias Real Academia Médico-Práctica de la Ciudad de Barcelona (Bcn) 1798
Metge i Societat (Bcn) 1988 —
Mundo Farmacéutico (Mad) (1974-1979)
Mundo Hospitalario (Mad) (1971)
Mundo Pediátrico (Mad) (1971-1972)
Münchener Medizinische Wochenschrift (Ed española, Bcn)(1966/1980)
New England Journal of Medicine (Ed.española, Bcn) (1966/1977)
Novedades Terapéuticas (Mad) (1976)
Panminerva Médica (Bcn) (1971-1975)
Pediatria Rural (Bcn) (1981/1980)
Pediatrics (Ed.española, Bcn) (1978-1979)
Práctica Diaria (Ed.española, Bcn) (1972-1976)
The Practitioner (Ed.española, Bcn) (1971-1979)
Pro Infancia y Juventud (Bcn) (1950/1974)
Problemas de Psiquiatría (Mad) (1971/1973)
Profesión Médica (Mad) (1970 —)
Psyche (Paris) (1946/1955)
Publicaciones Científicas Alter (Mad) (1950/1975)
Quinta de Salud La Alianza.Boletín Informativo (Bcn) (1977-1981)
Rapports de Psicología y Psiquiatría Pediátricas (Bcn)1968-1978
Revista Clínica Española (Mad) (1987-1988)
Revista de Cirugía de Barcelona (Bcn) 1931
Revista de Información Médico-Terapéutica (Bcn) (1949/1979)
Revista de Neurología (Bcn) (1982-1984)
Revista de Reumatología (Mad) (1976-1978)
Revista de Psicología i Pedagogía (Bcn) (1933-1937)
Revista Frenológica (Vilanova i la Geltru)1852-1854
Revista Ibérica de Parasitología (Granada) (1941/1955)
Revista IBYS (Mad) (1949/191974)
Rheumatology Reviews Reports (Ed.española, Bcn)(1981-1984)
Sandorama (Basilea) (1963/1975)
Sexual Médica (Mad) (1973-1975)
Síntesis Médica (Bcn) 1969/1978
La Tapia (St. Boi Llobregat) 1973-1978
Tauta, medicina y sociedad (Mad)(1972/1975)
Terapia 2000 (St.Boi Llobregat)1979-1983

Tiempos Médicos (Mad) (1973-1975)
Trabajos del Laboratorio de Investigaciones Biológicas de la Universidad de Madrid.-
Trabajos del Instituto Cajal de Investigaciones Biológicas (Mad) 1940-1941
Traumatología, Cirugía y Rehabilitación (Bcn) (1971-1976)
Treballs de la Societat de Biologia (Bcn) (1913/1934)
Triangulo (Basilea) (1973/1982)
Tribuna Médica (Mad) (1971/ —)
Ultimo Curso, Revista de información técnica y profesional (Bcn) (1970-1973)
Universitat Catalana (Bcn) (1900/1904)
Urgencias (Bcn) (1974/1987)
La Vie Medical (Ed.española, Bcn) (1972-1980)
Vivir (Bcn) 1953/1958

RESULTATS

Hem trobat 160 revistes de contingut medico-sanitari. Una del segle XVIII; tres del segle XIX; 21 de la primera meitat del segle XX i 135 de la segona meitat del mateix segle.

Segons l'idioma: 131 en Castellà (que representa el 80% del total); 20 en Català (que formen el 12,5%); 7 en Francès; 1 en Alemany i 1 en Anglès. Cal tenir en compte, que algunes revistes en Castellà, son l'edició espanyola de l'original en Alemany, Francés o Anglès. També podem trobar revistes en Castellà amb algun article en Català i a l'inrevés.

Pel lloc de publicació: 92 a Barcelona (que representa un 57,5% del total); 45 a Madrid (que és el 28%); Bilbao 1; Granada 1; Igualada 1; Lleida 1; Saragossa 1; St. Boi Llobregat 4; Tortosa 1; València 1; Vilanova i la Geltrú 1. I de l'estranger: Basilea 3; Marburg 1; Neuchatel 1; Paris 4; St. Louis (USA) 1; que representen el 6,25% del total.

Per la temàtica o especialitats trobem: 24 de Medicina general (que representen el 15%); 20 d'informació professional, cultural o humanitats (el 12,5%); 14 de Psicologia i Psiquiatria 8,75% i altres 14 de Ciència en general (8,75%); 12 publicades per la indústria farmacèutica (7,5%) i altres 12 sobre medicina hospitalària (7,5%); 8 publicades per clíniques o institucions privades (5%) i 7 de farmacologia o terapèutica; finalment, 37 de diferents especialitats (que representen el 23%) i 9 de formació continuada o actualització professional (que sumen el 5,5%).

COMENTARIS

El valor actual d'aquesta hemeroteca mèdica, és sobretot de tipus històric. Presenta una panoràmica, bastant completa, de l'evolució de la professió i de les ciències mèdiques en el segle XX, tal com el reflecteixen les publicacions periòdiques, editades i distribuïdes en el territori espanyol.

No disposa de col·leccions completes, però la gran varietat de títols, ofereix una visió global del que fou el desenvolupament de la Medicina a casa nostra durant el segle XX.

Aquesta hemeroteca ens permet, de forma general, veure els canvis ideològics, científics, professionals; les fons científiques, les innovacions terapèutiques, la publicitat farmacèutica, l'evolució de les especialitats, etc.; i conèixer alguns dels seus protagonistes.

REFERÈNCIES

1. Parellada i Feliu, Joan: Obres mèdiques de la biblioteca de Montserrat. Gimbernat, 1984, II: 43-59.
2. Catàleg de Publicacions Periòdiques de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat. Servei de Biblioteques, UAB, 1991.